

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 11, Aralık 2017, s. 200-217

Yrd. Doç. Dr. Emin ARSLAN

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, emin.arslan@gop.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ediz GÜRİPEK

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, ediz.guripek@gop.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Cemal İNCE

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, cemal.ince@gop.edu.tr

KİŞİLİK VE MESLEK SEÇİMİ İLİŞKİSİ: TURİZM ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Özet

Bireyin topluma ailesine ve kendine daha yararlı olabilmesi için en uygun mesleği seçmesi önemli bir konudur. Meslek seçimini etkileyen sosyo-ekonomik nedenler, işin niteliği, iş garantisi vb. birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı ise bireyin kişilik özellikleri ile meslek seçimi arasında bir ilişkinin olup olmadığını ve kişilik özelliklerinin meslek seçimini etkileyip etkilemediğini araştırmaktır. Araştırmaya lisans düzeyinde turizm eğitim alan 653 adet öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler frekans dağılımı, faktör analizi, güvenilirlik analizi, korelasyon ve regresyon gibi istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Sonuçlar meslek seçimi ile kişilik arasında boyutlara göre farklı düzeylerde ilişki olduğunu göstermektedir. Kişilik özelliklerinden dışadönüklük ve açıklık faktörlerinin turizm mesleğini tercih ederek seçme üzerinde olumlu, nevrotik kişilik özelliğinin ise olumsuz yönde etkili olduğu görülmektedir. Zorunluluktan dolayı turizm mesleğini seçme üzerinde ise nevrotizm olumlu etkiye sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Meslek Seçimi, Turizm

RELATIONSHIP BETWEEN PERSONALITY AND PROFESSION CHOICE: A RESEARCH ON TOURISM STUDENTS

Abstract

Choosing a proper profession is an important issue to a person for being more beneficial to his /her own, family and the society. There are many factors that influence the choice of profession such as socio-economic factors, job quality, job guarantee. The purpose of this study is to investigate whether there is a relationship between personality traits and choice of profession and whether personality traits affect the choice of profession. 653 students attending undergraduate level tourism education participated in the research. Survey form was used as data collection tool. There are some statistical analysis made to data in the result of research. These analyzes were, frequency distribution, factor analysis, reliability analysis, correlation and regression. The results show that there is a relationship between the choice of profession and personality at different levels according to factors. Extraversion and openness factors have a positive effect on the selection of tourism profession. Neurotic personality trait has a negative effect on the selection of tourism profession. Despite that, neurotic personality trait has a positive influence on choosing the tourism profession because of necessity.

Keywords: Personality, Profession Choice, Tourism

GİRİŞ

Genç bireylerin çalışma hayatına dair gelecek planlarında, kariyer ve kariyer planlaması büyük önem taşımaktadır. Üniversite eğitimine devam eden genç bir birey çocukluktan kurtulmanın ve yetişkinliğin sorumluluğunu almaya başlamasının tedirginliğini yaşar (Sarıkaya ve Torshid, 2009:394). Kariyer planlama tanım olarak, "bireylerin beceri, yetenek ve ilgi alanlarına göre kendilerine maddi ve manevi gelecek sağlayacağına inandıkları başarılı kariyer hedefleri belirleme ve kariyer fırsatlarını değerlendirme ve geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (Barutçugil, 2003). Birçok birey herhangi bir işte veya meslekte çalışmaya başlamadan önce bireysel yetenek ve becerileri ile hangi mesleği yapacağına dair kişiliğinin mesleğe uygunluğunun farkında değildir ve süreç içerisinde yaşadığı deneyimler ile bireysel ilgi alanlarını zamanında belirlemede çok geç kalmaktadırlar (Kamaşak ve Bulutlar, 2010:120). Gençlerin hatalı veya kişiliklerine uygun olmayan meslekleri seçmeleri onların gelecekteki iş, aile ve sosyal yaşam kalitelerini etkilemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Gençlerin kişilikleri için doğru

mesleği seçmeleri onlara tatmin sağlarken, yanlış mesleği seçmeleri ise tatminsizlik meydana getirmektedir.

Meslek seçimi, bireylerin alternatif meslekler arasından kendisi için uygun olanı seçmesi ve uyum sağlamaya çalışmasıdır. Meslek seçimini yapmış olan birey yaşam tarzını, aile ortamını, arkadaş çevresini vb. faktörleri de büyük ölçüde belirlemiş ve sınırlamış olmaktadır. Meslek seçimi ile birey kimlerle iletişimde ve etkileşimde bulunacağını, nasıl bir yaşam kalitesine sahip olacağını, ailesini ve hatta giyim tarzını bile belirlemiş olacaktır. Meslek seçimi bireylerin evlilikten sonra yaşamlarında vermiş oldukları en önemli karardır. Nasıl ki doğru eş seçimi bireyin aile ve sosyal yaşamını etkiliyor ise meslek seçimi de aynı şekilde bireyin iş ve sosyal yaşamını doğrudan etkilemektedir. Birey seçmiş olduğu meslek ile toplumsal yaşamda kendisine bir yer arar ve kendisini ailesine, çevresine ve içerisinde yaşadığı topluma kanıtlamaya çalışır. Çünkü seçilen meslek sadece para kazanma aracı değil aynı zamanda yeteneklerini kullanma ve geliştirme, sosyal statü elde etme, saygı görme, kendini gerçekleştirme ve başarı kazanma aracıdır (Sarıkaya ve Korshid, 2009:394). Bu nedenle gençlerin kişilik özellikleri ve ilgi alanlarına uygun meslekleri seçmeleri kendileri, aileleri ve içerisinde yaşadığı toplum için büyük önem taşımaktadır.

Günümüzde gençlerin meslek seçimini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlar arasında, gencin ilgisi, ebeveynlerin gençlerden beklentileri, kolay iş bulabilme, seçilen mesleğin ekonomik ve sosyal getiri düzeyi, üniversiteyi kazanma durumu, devlet politikaları, mesleğin sorumlulukları, iş garantisi, vb. birçok faktör yer almaktadır. Hemşirelik mesleğini seçen öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin; iş bulma imkanları, mesleğe duyulan ilgi, aile ve yakınlarının isteği, düşük puan gerektirmesi, toplumda meslek elamanına gereksinim duyulması ve ilgi gösterilmesi, çalışma koşullarının giderek iyileşmesi, hastanelerin kalitesinin artması, ekonomik yararlılık, vb. faktörlerin etkili olduğu belirlenmiştir (Altun, 2000:75-77). Bilgin ve Ocağcı, (2011) tarafından yapılan bir araştırmada, hemşire, ebe ve sağlık memurluğu eğitimi alan öğrencilerin; mesleği tanıma, ilgi duyma, sınav puanının düşük olması, ailenin ekonomik durumu, öğretmen ve arkadaş tavsiyesi, kolay yoldan meslek sahibi olma gibi nedenlerle bu mesleği seçtikleri belirlenmiştir. Pekkaya ve Çolak, (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin; kariyer imkânları, mesleki kazançlar, iş güvencesi ve kişisel özellikler olarak ön plana çıktığı görülmektedir.

Meslek seçimi ile kişilik arasında ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir. 1920 yılında Carnegie Teknoloji Enstitüsü, (Koç, 2006:9) araştırmaları ile başlayan çalışmalar, 1927 yılında E. K. Strong'un "Strong Mesleki İlgi Envanteri", 1939 yılında Frederick Kuder'in "Kuder İlgi Alanları Tercih Envanteri" ve

bilim insanları tarafından en çok kullanılan mesleki yetenek testi olarak görülen J. L. Holland'ın "Kendini Araştırma Envanteri" ile devam emiştir (Kamaşak ve Bulutlar, 2009:120; Hansen, 2005:387-416).

Holland çalışmalarında ilgi alanlarının ve yeteneklerinin farkında olan bireylerin kendi kişiliklerine uygun bir mesleği seçeceğini ifade etmektedir (Kniveon, 2004:48). Holland, mesleki gelişim ve kişilik özellikleri ile mesleklerin geliştiği çevre veya mesleklerin gerektirdiği nitelikler arasında ilişki olduğunu belirtmektedir. Birey davranışı, kişilik özellikleri ve çevre özellikleri arasındaki etkileşim şekli bireyin meslek seçimini etkileyen unsurlardandır (Pilavcı, 2007:32-32).

KİŞİLİK VE KİŞİLİK TİPLERİ

Kişilik kelimesi ve kavramı anlam bakımından incelendiğinde, literatürde kişilik kavramının çok farklı şekillerde tanımlandığı ve açıklandığı görülmektedir. Örneğin bir tanıma göre, kişilik kavramı "bir bireyin, içinde bulunduğu durumlara tepki vermesi biçiminde gözlemlenen, varoluş şeklinin göreceli olarak sabit ve genel bir özelliğidir" (Bloch vd. 1991). Bir başka tanımda kişilik, "kişilerin çevrelerine yönelik duygusal ve davranışsal tepkilerini şekillendiren, dinamik zihinsel yapılanmalar ve koordineli zihinsel süreçler bütünüdür" şeklinde ifade edilmektedir (James & Mazerolle, 2002). Türk Dil Kurumuna göre ise kişiliğin tanımı, "bir kişiye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünüdür" şeklinde yapılmaktadır (TDK, 2016).

Kişilik kavramının oluşumu ve gelişiminde, onu etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler aynı zamanda kişiliği oluşturmaktadır. Kişiliğin oluşumunda ve gelişiminde etkili olan faktörler; kalıtım faktörü ve çevresel faktörler (aile faktörü ve sosyo-kültürel faktörler) olarak sıralanmaktadır (Özsoy & Yıldız, 2013:6). Dolayısıyla bireylerin, doğuşundan ölümüne kadar kişilik özellikleri birçok neden bağlı olarak farklılaşabilmektedir.

Wortman ve Loftus (1988:345), davranış bilimleri açısından kişiliği bireyin zihinsel, fiziksel ve moral özelliklerinin davranışlarına, çevresine ve yaşam kültürüne yansımaları olarak görmektedir. İçten ve dıştan gelen pozitif ve negatif birçok uyarıcı kişiliği etkilemektedir. Bireyin doğumla ve sonradan edindiği zihinsel, fiziksel ve moral davranışlar, yetenekler, beklentiler, duygular ve alışkanlıklar bireyin kişiliğinin parçalarından biridir (Tınar, 1999:93).

Bireyler fiziksel ve zihinsel gelişmelerini tıbbi anlamda ergenlik döneminin sonuna kadar tamamlarlar. Fakat bu gelişim fiziksel yetenekleri ile zihinsel özelliklerinin ömür boyu gelişimini tamamladığı anlamına gelmez. Çünkü bireyler bir ömür boyu öğrenmeye ve gelişmeye devam ederler. Bu nedenle yetişkinlik döneminde bireylerin bu

yapısı ne tamamen aynı nede bütünüyle farklıdır (Soysal,2008:7). Bu yapı genetik unsurlar, aile, eğitim, sosyal çevre, teknolojik çevre, vb. birçok faktörün ekişiyile davranış düzleminde bireyden bireye farklılıklar göstermektedir. Yaşamı boyunca bireyin diğer insanlar etkileşimi, deneyimleri ve deneyimlerine bağlı yorumları ve kararları kişiliğin oluşumu etkilemektedir (Türküm, 2004:133).

Bilimsel çalışmaların başlangıcında (Hippocrates ve Kant) kişilik tiplerinin belirlenmesinde daha çok fiziksel görünüşler ve bunların dışı yansıyan özellikleri dikkate alınarak sınıflandırmalar yapılmaya çalışılmıştır. Kanlı, canlı, neşeli insanlar *hafif kanlı kişiliği* temsil ederken, kural ve ilkelere sıkı sıkıya bağlı ve yavaş hareket edenler *serinkanlı kişiliği*, duygusal, derin ve kaygılı bireyler *kara sevdalı* ve çabuk sinirlenen, saldırgan, ateşli ve sert kişiliğe sahip insanlar ise *sinirli kişiliği* temsil emektedirler (Köknel, 2005:81).

1960'lardan sonra kişilik tiplerinin belirlenmesi çalışmalarında stres kavramı da eklenmiştir. Freidman ve Rosenman bireylerin stres durumlarına göre A ve B tipi olmak üzere iki tip kişilik kavramını geliştirmişlerdir (Zel, 2001:430). A tipi kişilik; hareketli, hızlı ve sabırsız kişiliği temsil ederken, B tipi kişilik ise; zaman kavramını dikkate almayan, sabırlı, alicenap, eğlenceli, rahat, sıkıntıya gelmeyen, acele etmeyen ve yumuşak huylu kişiliği temsil etmektedir.

Bireyler yaşamlarının önemli bir bölümünü çalışma ortamlarında değerlendirdikleri için kişilikleri; örgütün yapısı, ilkeleri, kültürü, iklimi ve iş arkadaşlarından etkilenmektedir. Bu nedenle Bireyin kişiliği ile mesleği ile bağlı olduğu örgüt arasında uyum olduğu takdirde bireyin iş yaşamı kalitesi yükselecektir.

Bu nedenle bilim insanları iş yaşamında karşılaşılan kişilik tiplerini araştırmışlar ve farklı kişilik ipleri üzerinde durmuşlardır. Bu kişilik tipleri beş faktör kişilik, A ve B tipi kişilik, Littauer ve Littauer'in Kişilik Tipleri (popüler optimist, mükemmeliyetçi melankolikler, güçlü kolerikler ve barışçıl soğukkanlılar), Eysenck'in kişisel farklılık alanları (İçedönüklük-dışadönüklük; nevrotizm (duygusal dengesizlik) ve uyum; dik başlılık-yumuşak başlılık; espri anlayışı; cinsellik ve ortalama cinsiyet ve sosyal ve siyasi tutumlar), Enneagram Enstitüsü'ne göre kişilik tipleri (tasarımcı kişilik, reformcu kişilik, danışman kişilik, başarılı kişilik, araştırmacı kişilik, sorun çözücü kişilik, hevesli kişilik, meydan okuyan (lider) kişilik, uzlaşmacı kişilik) ve Myers-Briggs Modeli'ne göre dört soruna cevap verebilen on altı kişilik modelidir (Soysal, 2008:18).

Kişiliğin gelişmesinde rol oynayan faktörlerden birisi de iş yaşamı ve iş ilişkileridir. İş yaşamında birey sadece gelir elde etmez, aynı zamanda kimlik, güven, saygı, bir gruba aitlik ve sevgi de kazanır. Çeşitli araştırmalarda iş yaşamı kalitesinin artırılması ile kişilik tipleri arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (Soysal, 2008:18). Araştırma sonuçla-

rına göre işyerinde uyumlu, güvenilir, arkadaşlarını motive edebilen, iletişim yeteneği olan, sorumluluk sahibi olan ve paylaşımcı kişiliği olan işgörenlerin örgüt etkinliğine, verimliliğine ve performansına önemli katkı sağladığı ortaya çıkmıştır (Soysal, 2008:18).

MESLEK SEÇİMİ

Meslek seçimi; bireyin çeşitli alternatifler arasından kendisine sosyal kimlik, yaşam ve iş doyumunu sağlayacağına inanılan bir iş çeşidini meslek olarak seçmesidir (Alberts, vd.2003,169). Meslek seçimi bireysel ve toplumsal anlamda büyük önem taşımaya rağmen, bireylerin meslek seçimi büyük oranda bilinçli olarak yapılmamaktadır (Yılmaz vd., 1996:108). Kuzgun (1988), gençlerin çoğunun meslek seçimi konusunda kararsızlık yaşadıklarını ve bunun nedeninin sürekli hareket ve değişimler nedeniyle gençlerin ilgi alanlarının çeşitlendiğini, sürekli değiştiğini ve karmaşık hale geldiğini ifade etmektedir. Bunun sonucunda da gençler meslek seçme konusunda kararsızlıklar yaşamaktadırlar.

Birey mesleki seçim yaparken aynı zamanda zihinsel ve fiziksel yetişkinlik dönemine ait bir çok önemli karara da adım atmaktadır. Birey, seçtiği meslek ile tüm yaşamını pozitif ve negatif olarak etkileyecek kararlara da imza atmaktadır. Bu nedenle birey, meslek seçimi yaparken kişisel özellikleri, beklentileri ile seçeceği mesleğin nitelikleri arasında uyum olmasına dikkat etmek zorundadır (Çiftçi, vd., 2011,152). Çünkü meslek sadece para kazanma aracı olmayıp aynı zamanda bireye tatmin sağlayan, sahip olunan yetenekleri kullanmayı sağlayan, bireyin sosyal ve fiziksel olarak kendini gerçekleştirmesine fırsat sağlayan bir araçtır. Birey kendini tatmin eden, ifade eden ve gelişim yolunu açan mesleği seçtiğinde, hem iş hayatında hem de sosyal hayatında mutluluk yaşayacaktır.

Meslek seçiminde başarılı olmak için mesleğin kısa, orta ve uzun vadeli gelir avantajları, kariyer fırsatları, iş güvencesi başta olmak üzere birçok faktörün dikkate alınması yanında bireyin severek ve isteyerek yapabileceği bir meslek olmasının da önemi bulunmaktadır (Pekkaya ve Çolak, 2013,799). Scarbez ve Ross'un (2002:952-961) Tennessee üniversitesi dışçılık fakültesi birinci sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin dışçılık mesleğini seçmesinde finansal faktörler, insanlarla ilişki kurmak ve onların sağlıklarını korumalarına yardımcı olmak, esnek çalışma zamanına sahip olmak, kendini yönetmek ve diğer faaliyetlere zaman ayırabilmek olmak üzere dört faktörün ekili olduğunu ortaya koymuşlardır.

Gençlerin meslek seçimi ile ilgili yapılan alan çalışmalarında, gençlerin bilgi birikiminin, mesleğe duyduğu ilginin, sahip olduğu değerlerin ve meslekten elde edeceği maddi ve moral tatmin beklentisi ile kişilik özelliklerinin meslek seçimi üzerinde etkili

olduğu belirlenmiştir (Yılmaz vd., 2012:10). Diğer taraftan ülkeler ve kültürler değişmesine rağmen gençlerin sosyo-ekonomik durumları ile aile faktörü de gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörlerdendir (Genç, vd.,2007:50).

King (1989,208) ve Luzzo (1994:8)'nin çalışmalarında bireyin meslek seçimini etkileyen yaş, cinsiyet, kişilik, aile ve kardeş, ilişkide olduğu kişiler, eğitim, bireyin mesleğe gereksinim durumu, ilgi, değerleri, benlik durumu, genel ve özel yetenekleri, çevresel faktörler, mevcut iş alanları, istihdam koşulları, mesleğin arz-talep durumu gibi birçok faktör belirlenmiştir.

ALAN ARAŞTIRMASI

Araştırmanın Amacı ve Metodolojisi

Bu çalışmada turizm eğitimi alan ve mezun olduktan sonra turizm sektörünün değişik kademelerinde görev alması beklenen öğrencilerin, mesleği seçmelerini etkileyen faktörlerden olan kişilik faktörü ile mesleği seçme nedenleri arasında ilişki araştırılacaktır. Araştırmada 5 faktör kişilik özellikleri ile turizm mesleğinin ve eğitim alınan alanın seçimi arasında ilişkiye bakılacaktır. Aynı zamanda turizm eğitimi alan öğrencilerin turizm alanını seçmelerinde etkili olan faktörler araştırılacaktır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi Zile Turizm İşlemeciliği ve Otelcilik Yüksekokulunda öğretim yapılan Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Programı örgün ve ikinci öğretim öğrencileri ile Yiyecek-İçecek Programı öğrencilerinden oluşan bütün öğrencilere yapılmıştır. Anket tekniği ile araştırma döneminde derslere devam eden bütün öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Tüm öğrencilere dağıtılan ve geri dönüşü sağlanmış olan anket formlarından hatalı veya eksik olanlar çıkarıldığında toplam 653 adet anket formu değerlendirilmeye uygun görülmüştür. Elde edilen 653 rakamı evreni temsil etmesi açısından yeterli bir miktara tekabül etmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma da kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik değişkenleri içeren 10 soru yer almaktadır. Anketin bu bölümünde cinsiyet, medeni durum, yaş, orta öğretim eğitimi durumu, eğitim bölümü, staj durumu, sektörde çalışma süresi, mezuniyet sonrası sektörde çalışma niyeti ile sektör dışında çalışma niyeti soruları yer almıştır. İkinci bölümde, turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleği seçme nedenlerine yönelik 22 adet soru yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise beş faktör kişilik boyutlarını ölçmeye yönelik 73 adet soru yer almaktadır. Beş faktör kişilik boyutlarını ölçmeye yönelik anketin oluşturulmasında Somer, Korkmaz ve Tatar (2002:27) tarafından geliştirilen beş faktör kişilik ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri çözümlene sürecinde 5'li Likert şeklinde derecelendirilen ankette araştırma kapsamındaki dört ve beş yıldızlı otel işletmesinde çalışan işgörenlerin belirtilen her bir ifadeye katılım dereceleri beş faktör kişilik ve örgütsel bağlılık ölçeğinde; Hiç Katılmıyorum=1, Katılmıyorum=2, Kararsızım=3, Katılıyorum=4 ve Tamamen Katılıyorum=5 şeklinde puanlandırılarak değerlendirilmiştir. Anketlerden elde edilen verilere istatistik paket programları aracılığıyla, frekans dağılımı, faktör analizi, güvenilirlik analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi gibi istatistik yöntemleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Verilerin analizlerinden elde edilen bulgular sonucunda bu bölümde sırasıyla frekans dağılımı sonuçları, faktör analizi, faktörlerin güvenilirlik analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi yer almaktadır.

Frekans Dağılımı Sonuçları

Tablo 1'de araştırmaya katılanların demografik bilgilerine göre frekans dağılımı sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre araştırmaya en fazla katılım %28,2'si 3. Sınıf öğrencilerinden oluşurken en az katılım %21,7'i ile 2. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların %54,2'sini erkekler oluştururken %45,8'ini de kadınlar oluşturmaktadır. Yaş gruplarına göre ise en fazla katılım 21-22 yaş grubundan olurken en az katılım 25 ve üzeri yaş grubundan gerçekleşmiştir.

Lise mezuniyet oranlarında ise %56 ile Turizm Otelcilik/Meslek Lisesi mezunları en fazla paya sahiptir. Araştırmaya katılanların %58,3'ü staj yapmış, %41,8'i de staj dışında da sektörde çalışmıştır. Daha sektörde çalışan ya da staj yapan öğrencilerin %29,6'sı yiyecek ve içecek departmanında çalışırken, %20,2 si ise mutfakta çalışmıştır. Turizm alanında daha önce çalışmış olanların %39,2'si 1 yıldan az tecrübeye sahipken 5 yıl ve üzeri tecrübeye sahip olanların oranı %5,1 olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan katılımcıların %27,4'ü ise sektörde hiç çalışmamıştır.

Araştırmada frekans dağılımı sonuçlarından elde edilen çarpıcı verilerden bir diğeri ise araştırmaya katılan öğrencilerden %44,1'inin mezun olduktan sonra turizm alanında çalışmayı düşünmemesidir. Mezun olduktan sonra kamuda çalışmayı düşünen öğrenciler ise %53,1 gibi önemli bir orana sahiptir. Özellikle bahsi geçen son iki veri, turizmde lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerinin geleceğe bakışlarını yansıtmaları açısından önemlidir. Öğrencilerin kamuda çalışmayı istemelerindeki en önemli sebep turizm sektöründeki belirsizliklerden kaynaklanabi-

lır. Son yıllarda Türkiye turizminde yaşanan dalgalanmalar öğrencileri kamuda çalışmayı düşünmeye sevk etmiş olabilir.

Kendi işini kurmayı düşündüğünü belirten öğrencilerin oranı ise %29,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu da oldukça ciddi bir rakamdır. Bu rakamın bu kadar yüksek olmasında sektördeki çalışma koşulları etkili olabilir. Ayrıca devlet tarafından genç girişimcilere sağlanan teşvik ve desteklerde mezun olacak öğrencileri kendilerini kurma yolunda motive edici bir etken olabilir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları

Sınıf	f	%	Bölüm	f	%
1. sınıf	163	25,0	Turizm ve Otelcilik	251	38,4
2. sınıf	142	21,7	Turizm ve Otelcilik (İ.Ö.)	238	36,4
3. sınıf	184	28,2	Yiyecek-İçecek İşletmeciliği	164	25,1
4. sınıf	164	25,1	Toplam	653	100,0
Toplam	653	100,0			
Cinsiyet	f	%	Staj Yapma Durumu	f	%
Erkek	354	54,2	Evet	381	58,3
Kadın	299	45,8	Hayır	272	41,7
Toplam	653	100,0	Toplam	653	100,0
Yaş	f	%	Sektörde Çalışma Süresi	f	%
17-18	25	3,8	1 Yıldan az	256	39,2
19-20	180	27,6	1-3 Yıl	135	20,7
21-22	307	47,0	3-5 Yıl	50	7,7
23-24	118	18,1	5 Yıl ve üzeri	33	5,1
25 ve üzeri	23	3,5	Çalışmadı	179	27,4
Toplam	653	100,0	Toplam	653	100,0
Staj Dışı Çalışma	f	%	Mezuniyetten Sonra Turizm	f	%
Evet	273	41,8	Evet	365	55,9
Hayır	380	58,2	Hayır	288	44,1
Toplam	653	100,0	Toplam	653	100,0
Mezun Olunan Lise	f	%	Departman	f	%
Düz L.	156	23,9	Housekeeping	60	9,2
Anadolu L.	91	13,9	Ön Büro	57	8,7
Turizm/Meslek L.	366	56,0	İnsan Kaynakları	15	2,3
Fen L.	8	1,2	Muhasebe	13	2,0
Sosyal B.L.	2	0,3	F&B	193	29,6
İmam H.L.	30	4,6	Mutfak	132	20,2
Toplam	653	100,0	Güvenlik	2	0,3
Hangi Sektör	f	%	Seyahat Acentesi	2	0,3
Kamu Sektörü	347	53,1	Çalışmadı	179	27,4
Kendi İşimi Kuracağım	192	29,4	Toplam	653	100,0
Özel Sektör	114	17,5			
Toplam	653	100,0			

Araştırma Ölçeklerinin Geçerliliği

Beş faktör kişilik ölçeğine ait ifadelerin geçerliliği istatistik paket programında (AMOS) doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Toplamda 73 ifadeden oluşan ana ölçekten faktör değerleri uygun olmayan 20 ifade atılarak 53 ifadeye düşürülmüştür. Bu düzeltmeden sonra beş faktör kişilik ölçeğinin (X²/DF: 3.44, GFI: 0.946, AGFI: 0.832, CFI: 0.917, RMSEA: 0.061, RMR: 0.058) geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şimşek, 2007).

Meslek seçimi ölçeğinin geçerliliğinin test edilmesi ise SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. 22 ifadeden oluşan ölçekten faktör yükleri uygun olmayan 2 ifade atılarak ölçek 20 ifadeye düşürülmüştür. Meslek seçimi ölçeğinin faktör analizine geçmeden hemen önce Tablo 2'deki örneklem uygunluk değerine bakıldığında "KMO" değerinin 0,879 olduğu görülmektedir. Faktörleşebilirlik (factorability) için KMO'nun 0.60'tan yüksek çıkması beklenir (Büyüköztürk, 2008: 126). Dolayısıyla Meslek seçimi ölçeği faktör analizine uygundur.

Tablo 2: Meslek Seçimi Ölçeğinin Küresellik Testi

KMO Örneklem Uygunluk Ölçüsü		,879
Bartlett's Küresellik Testi	Ki Kare	6577,854
	s.d.	190
	p.	,000

p < 0,05

Meslek seçimi ölçeğinin faktör analizi sonuçlarına göre ölçeğin "tercih" ve "zorunluluk" olarak 2 faktöre ayrıldığı görülmektedir. Tercih faktörü 14 ifadeden oluşurken araştırmaya katılan öğrencilerin mesleği kendi tercihleri doğrultusunda seçtiklerini nitelendirmektedir. 6 ifadeden oluşan zorunluluk faktörü ise öğrencilerin zorunluluk veya tavsiye üzerine mesleği tercih etmelerini nitelendirmektedir.

Tablo 3: Meslek Seçimi Ölçeğinin Faktör Analizi Tablosu

İfadeler	Tercih	Zorunluluk
4 Turizm mesleğini insanlara yardım etmevi sevdiğim için	,800	,030
7 Turizm mesleğini ideallerimi gerçekleştirmek için seçtim	,780	-,111
5 Turizm mesleğini yüksek statülü meslek sahibi olmak için	,777	,066
8 Turizm mesleğini kariyer fırsatları daha çok olduğu için	,766	,097
9 Turizm mesleğini yeteneklerime daha uygun olduğu için	,744	-,147
13 Turizm mesleğini kendimi daha iyi ifade edebilmek için	,741	,064
6 Turizm mesleğini iş olanakları yüksek olduğu için seçtim	,720	,023
1 Turizm mesleğini sevdiğim için seçtim	,688	-,117
3 Turizm mesleğini insanlara hizmet etmeyi sevdiğim için	,666	,046
11 Turizm mesleğini farklı kültürdeki insanları tanımak için	,656	,103
21 Turizm mesleğini/okulunu bilerek ve isteyerek seçtim	,588	-,059

İfadeler	Tercih	Zorunluluk
10 Turizm mesleğini yüksek geliri için seçtim	,581	,297
12 Turizm mesleğini yurtdışına daha kolay çıkabilmek için	,535	,381
14 Turizm mesleğini yabancı dil öğrenmek için seçtim	,478	,292
17 Bu Okulu bir üniversiteden mezun olmak için seçtim	-,156	,782
18 Bu Okulu puanım bu okula yettiği için seçtim	-,182	,736
19 Turizm mesleğini eğitim kolay olduğu için seçtim	,005	,736
20 Ailemin maddi durumu bu okula/mesleğe uygun oldu-	,145	,728
16 Turizm mesleğini insanların tavsiyesi ile seçtim	,046	,685
2 Turizm mesleğini ailem istediği için seçtim	,187	,499

Araştırma Ölçeklerinin Güvenilirliği

Korelasyon ve regresyon analizlerine geçmeden önce araştırma ölçeğine ait ifadelere boyutlar bazında güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Güvenilirlik katsayısının (cronbach's alfa) 0,70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenilirliği için yeterli olarak görülmektedir (Büyüköztürk, 2008: 171). Tablo 4'te de görüldüğü gibi boyutların hepsinde güvenilirlik katsayısı 0,70'in üzerinde, ölçeğin genelinde ise 0,901 olarak gerçekleşmiştir. Buna göre ölçeğin güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4: Araştırma Ölçeklerinin Güvenilirlik Analizi

BOYUTLAR	Cronbach's Alpha	İfadelere Göre Standartlaştırılmış Cronbach's Alpha	N
Tüm Ölçek	,901	,907	73
Tercih	,913	,913	14
Zorunluluk	,803	,801	6
Dışa Dönüklük	,839	,841	11
Yumuşak Başlılık	,758	,768	8
Sorumluluk	,856	,857	15
Nevrotizm	,786	,787	8
Açıklık	,803	,809	11

Korelasyon Analizi Bulguları

Pearson korelasyon katsayısının 1,00 olması, mükemmel bir pozitif ilişkiyi, -1,00 olması ise mükemmel bir negatif ilişkiyi ifade etmektedir. 0,70-1,00 arasında olması yüksek, 0,70 - 0,30 arasında olması orta, 0,30 - 0,00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2008: 32).

Tablo 5'te araştırma ölçeğinde yer alan boyutların korelasyon analizi sonuçları görülmektedir. Tablodaki verilere göre "meslek seçim ölçeğinin" tercih faktörü ile "beş faktör kişilik ölçeğinin" dışadönüklük, yumuşak başlılık ve açıklık faktörleri arasında orta düzeyli pozitif yönlü bir ilişki vardır. Buradan hareketle araştırmaya katılanların dışadönüklük, yumuşak başlılık ve açıklık derecesi yükseldikçe turizm mesleğini kendi istekleriyle seçme dereceleri de yükselmektedir şeklinde bir yorum yapılabilir. Sorumluluk ve tercih arasında ise düşük düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Öte yandan nevro-tizm (duygusal dengesizlik) ile tercih arasında düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki vardır. Buna göre araştırmaya katılanların nevro-tizm eğilimi arttıkça kendi istekleriyle turizm mesleğini seçme dereceleri düşmektedir denilebilir.

Meslek seçim ölçeğinin diğer faktörü olan zorunluluk faktörü ile dışadönüklük ve nevro-tizm arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak nevro-tizmin katsayısı biraz daha yüksektir. Buna göre araştırmaya katılanların nevro-tiklik düzeyi arttıkça mesleği zorunluluktan dolayı seçme dereceleri yükselmektedir.

Tablo 5: Araştırma Ölçeğindeki Boyutlara Ait Korelasyon Analizi Sonuçları

		TERCİH	ZORUN LULUK	DIŞA DÖ-NÜKLÜK	YUMUŞAK BAŞLILIK	SORUM LULUK	NEVROTİZM	AÇIKLIK
TERCİH	Pear.Cor.	1						
	P							
	N	653						
ZORUN LULUK	Pear.Cor.	,082*	1					
	P	,036						
	N	653	653					
DIŞA DÖ-NÜKLÜK	Pear.Cor.	,436**	,111**	1				
	P	,000	,005					
	N	653	653	653				
YUMUŞAK BAŞLILIK	Pear.Cor.	,325**	,059	,309**	1			
	P	,000	,129	,000				
	N	653	653	653	653			
SORUM LULUK	Pear.Cor.	,233**	-,034	,254**	,436**	1		
	P	,000	,381	,000	,000			
	N	653	653	653	653	653		
NEVRO-TİZM	Pear.Cor.	-,119**	,214**	-,315**	-,109**	,051	1	
	P	,002	,000	,000	,005	,193		
	N	653	653	653	653	653	653	
AÇIKLIK	Pear.Cor.	,336**	,071	,438**	,449**	,460**	-,018	1
	P	,000	,070	,000	,000	,000	,641	
	N	653	653	653	653	653	653	653

* p < 0,05

** p < 0,01

Regresyon Analizi Sonuçları

Korelasyon analizi sonrasında birbirleriyle aralarında ilişki çıkan boyutlara regresyon analizi uygulanmıştır. Bunun nedeni aralarında ilişki olan değişkenlerin etki derecesini ve yönünü ortaya koyabilmektir.

Tablo 6'da dışadönüklüğün tercih boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların dışadönüklük düzeylerinin, tercih düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 153,196, p değeri = ,000). Dışadönüklük, tercih üzerinde %19 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir ($R^2=0,190$). Dışadönüklük, tercihi %43,6 oranında etkilemektedir ($R = 0,436$).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, dışadönüklüğün, tercih üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 12,377). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların dışadönüklük düzeylerinin, turizm mesleğini tercih nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 6: Dışadönüklük ve Tercih Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,436	0,190	0,189	153,196	0,000	0,436	12,377

Tablo 7'de yumuşak başlılığın tercih boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların yumuşak başlılık düzeylerinin, tercih düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 76,865, p değeri = ,000). Yumuşak başlılık, tercih üzerinde %10,6 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir ($R^2=0,106$). Yumuşak başlılık, tercihi %32,5 oranında etkilemektedir ($R = 0,325$).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, yumuşak başlılığın, tercih üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 8,767). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların yumuşak başlılık düzeylerinin, turizm mesleğini tercih nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 7: Yumuşak Başlılık ve Tercih Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,325	0,106	0,104	76,865	0,000	0,325	8,767

Tablo 8'de sorumluluğun tercih boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların sorumluluk düzeylerinin, tercih düzeyleri üze-

rinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 37,483, p değeri = ,000). Sorumluluk, tercih üzerinde %5,4 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir ($R^2= 0,054$). Sorumluluk, tercihi %23,3 oranında etkilemektedir ($R = 0,233$).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, sorumluluğun, tercih üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 6,122). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların sorumluluk düzeylerinin, turizm mesleğini tercih nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 8: Sorumluluk ve Tercih Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,233	0,054	0,053	37,483	0,000	0,233	6,122

Tablo 9’da nevrotizmin tercih boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların nevrotizm düzeylerinin, tercih düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 9,294, p değeri = ,002). Nevrotizm, tercih üzerinde %1,3 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir ($R^2= 0,013$). Nevrotizm, tercihi %11,9 oranında etkilemektedir ($R = 0,119$).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, nevrotizmin, tercih üzerinde olumsuz yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = -3,049). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların nevrotizm düzeylerinin, turizm mesleğini tercih nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumsuz ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 9: Nevrotizm ve Tercih Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,119	0,014	0,013	9,294	0,002	-0,119	-3,049

Tablo 10’da açıklık boyutunun tercih boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların açıklık düzeylerinin, tercih düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 83,085, p değeri = ,000). Açıklık, tercih üzerinde %11,3 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir ($R^2= 0,113$). Açıklık, tercihi %33,6 oranında etkilemektedir ($R = 0,336$).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, açıklığın, tercih üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 9,115). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların açıklık düzeylerinin, turizm mesleğini tercih nedeniyle seçme dü-

zeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 10: Açıklık ve Tercih Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,336	0,113	0,112	83,085	0,000	0,336	9,115

Tablo 11’de dışadönüklüğün zorunluluk boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların dışadönüklük düzeylerinin, zorunluluk düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 8,094, p değeri = ,005). Dışadönüklük, zorunluluk üzerinde %1,2 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir (R²= 0,012). Dışadönüklük, zorunluluk %11,0 oranında etkilemektedir (R = 0,110).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, dışadönüklüğün, zorunluluk üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 2,845). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların dışadönüklük düzeylerinin, turizm mesleğini zorunluluk nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 11: Dışadönüklük ve Zorunluluk Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,110	0,012	0,011	8,094	0,005	0,111	2,845

Tablo 12’de nevrozmin zorunluluk boyutu üzerindeki etkisi görülmektedir. Tablodaki sonuçlara göre araştırmaya katılanların nevrozmin düzeylerinin, zorunluluk düzeyleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (F testi değeri = 31,121, p değeri = ,005). Nevrotizm, zorunluluk üzerinde %4,6 düzeyinde varyans açıklama oranına sahiptir (R²= 0,046). Nevrotizm, zorunluluk %21,4 oranında etkilemektedir (R = 0,214).

Öte yandan söz konusu etkinin yönüne bakıldığında, nevrozmin, zorunluluk üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır (t değeri = 5,579). Dolayısıyla, araştırmaya katılanların nevrozmin düzeylerinin, turizm mesleğini zorunluluk nedeniyle seçme düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenilebilir.

Tablo 12: Nevrotizm ve Zorunluluk Boyutlarının Regresyon Analizi

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	F	p	Beta	t
0,214	0,046	0,044	31,121	0,000	0,214	5,579

SONUÇ VE ÖNERİLER

Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kişilik özellikleri ve meslek tercihleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle ilk olarak öğrencilerin turizm sektöründe çalışmaya ciddi sayılabilecek bir oranda olumsuz baktıkları göze çarpmaktadır. Bu durumun Türkiye’de turizm eğitimi alan bütün öğrenciler için geçerli olması halinde gelecekte turizm sektörünün nitelikli işgücünü ihtiyacının karşılanamaması söz konusu olabilir. Bu bulguya benzer bulgular farklı çalışmalarda da elde edilmiştir (Zengin vd., 2011:221; Gürkan vd. 2011:354.). Bununla ilgili turizm öğrencilerinin turizm sektörüne karşı bir güven sorunu olduğu söylenilebilir.

Dikkat çeken bulgulardan bir diğeri ise turizm meslek alanını kendi isteğiyle tercih eden öğrencileri daha dışadönük olduğunun saptanmasıdır. Dışadönük bireyler canlı, hareketli ve sosyal ilişkileri daha kuvvetli bireyler olduklarından turizm meslek alanını tercih etmeleri sektöre yönelik olumlu bir işaret gibi yorumlanabilir. Bir çalışmada dışadönük kişilik özelliklerine sahip çalışanların aynı zamanda iş tatminlerinin ve örgütsel bağlılıklarının da yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Arslan, 2017:120). Dolayısıyla dışadönük öğrencilerin kendi tercihleriyle sektörü seçmeye yatkın olmaları olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Ayrıca bu çalışmada açıklık (gelişime ve yeniliğe açık) kişilik özelliğine sahip öğrencilerinde turizm meslek alanını kendi istekleriyle tercih ettikleri görülmüştür. Bu da yine olumlu bir bulgu olarak yorumlanabilir. Öte yandan nevrotik (duygusal dengesiz) kişilik özelliğine daha yatkın öğrencilerin turizm mesleğini kendi tercihleri ile değil daha çok zorunluluk sebebiyle seçtikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu önemlidir çünkü nevrotik kişiliğe sahip çalışanların şüpheli, güvensiz, sinirli vb. tavırlar sergilemeleri iş hayatında da düşük performansla çalışmalarına ve başarısız olmalarına yol açmaktadır (Barrick & Mount, 1991:20; Kim vd., 2007, :429-431). Dolayısıyla nevrotik özelliğe sahip bireylerin turizm mesleğine girmeleri olumlu bir durum değildir.

Bu bulgular ışığında şu öneriler geliştirilebilir.

Turizm sektörünün nitelikli işgücü ihtiyacı turizm eğitimi almış kişilerden sağlanmaktadır. Özellikle lisans düzeyinde eğitim alanların turizm mesleğinden uzaklaşmaları sektörün geleceği açısından olumsuz bir durumdur. Bu durumun önlenmesi ve turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin sektöre kazandırılması için sektörde faaliyet gösteren turizm işletmelerine ve özellikle bakanlığa önemli görevler düşmektedir. Turizm öğrencilerine iş garantisi ve turizm işletmelerine de eğitimli personel için sigorta prim desteği uygulanabilir. Bu sayede nitelikli iş gücü sektörden kopmamış olur.

Sektörde faaliyet gösteren işletmeler personel seçimi yaparken kişilik testlerinden faydalanabilirler kalıcı, daha verimli ve performansı yüksek çalışanları bu sayede tespit edip işletmelerine kazandırabilirler. Özellikle dışadönük ve gelişime/yeniliğe açık çalışanlarla yola devam etmek işletmelerde daha iyi hizmet kalitesini ve müşteri memnuniyetini beraberinde getirecektir. Turizm işletmeleri nevrotik özelliğe yatkın çalışanları da bu sayede tespit edip onlarla devam edip etmeyeceğine performanslarını da göz önüne alarak karar verebilirler.

KAYNAKLAR

- Alberts, C., Mballo, N. F., & Ackermann, C. J. (2003). Adolescents' Perceptions of the Relevance of Domains of Identity Formation: A South African Cross-Cultural Study. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(3), 169-184.
- Altun, İ. (2000). Kocaeli Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Kişisel Değerleri ve Meslek Seçimlerine Etki Eden Faktörler. I. Uluslar arası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Antalya: 75- 77.
- Arslan, E. (2017). Otel İşletmelerinde Çalışanların Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Bağlılık Ve İş Tatmini Üzerine Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Barrick, M.R. ve Mount, M.K. (1991). The Big Five Personality Dimensions and Job Performance : A Meta-Analysis,. *Personnel Psychology*. 44,(1). 1-26.
- Bilgin, Z. ve Ocağcı, A.F. (2009). Ebelik Öğrencilerinde Mesleki Güdülenme, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14(3). 40-46.
- Barutçugil, İ.(2003). Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi, İstanbul: Kariyer Yayınları.
- Bloch, H., Chemama, R., Gallo, A., Leconte, P., Leny, J.F., Postel, J., Moscovici, S., Reuchlin, M. & Vurpillot, E. (1991). Grand dictionnaire de la psychologie. Paris: Larousse.
- Büyüköztürk, Ş., (2008), Veri Analizi El Kitabı, Pegem Yayınları, Ankara.
- Çiftçi, G. E., Bülbül, S. F., Muluk, N. B., Duyan, G. Ç., & Yılmaz, A. (2011). Sağlık bilimleri fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi örneği). *Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi*, 22(3), 151-160.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, M. (2007). İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler. *İNÖNÜ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, (14); 49-63.

- Gürkan, Ç., Dönmez, D. ve Küçükaltan, D. (2011). Turizm Alnında Eğitim Gören Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Önlisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. 11. Ulusal Turizm Kongresi. 2-5 Aralık 2010. Kuşadası.
- Hansen, J.C. (2005). "Nature, Importance, and Assessment of Interests", içinde: Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work, (Editörler: S.D. Brown ve R.W. Lent), Wiley, Hoboken, NJ, ss. 387-416.
- James, L. R. & Mazerolle, M. D. (2002). Personality in work organizations. California:Thousand Oaks.
- Kamaşak, R. ve Bulutlar, F. (2010). Kişilik, Mesleki Tercih ve Performans İlişkisi: Akademik Personel Üzerine Bir Araştırma, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2010 ISSN: 1309 -8039.
- Kim, H.J., Shin, K.H., & Umbreit, W.T. (2007). Hotel job burnout: The role of personality characteristics. Hospitality Management, 26,421-434.
- King, S., (1989). Sex Differences in a Casual Model of Career Maturity, Journal of Counseling and Development. 68, pp:208-215.
- Kniveton, B.H. (2004). The Influence and Motivations on Which Students Base Their Choice of Career. Research in Education, 72, 47-57.
- Koç, B. (2006). İlgi Ölçümlerinin Madde Sayısının Azaltılması ve Yaş Ranjının Genişletilmesine Yönelik Bir Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Köknel, Ö. (2005). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik (17. Bs.), İstanbul: Altın Kitaplar Yayınları.
- Kuzgun, Y. (1988). Kendini Değerlendirme Envanterinin Geçerlilik ve Güvenilirliğine İlişkin Çalışmalar, V. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir.
- Luzzo, D.A., (1994). Assessing the Value of Social-Cognitive Constructs in Career Development. Annual Convention of the American Psychological Association. Los Angeles: California.
- Özsoy, E. & Yıldız, G. (2013). Kişilik kavramının örgütler açısından önemi: bir literatür taraması. İşletme Bilimi Dergisi, 1(2), 1-12
- Pekkaya M. ve Çolak N. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP ile Belirlenmesi. International Journal of Social Science. 6 (2), 797-818.

- Pilavcı, D. (2007). Bilgi Çağında Değişen Kariyer Anlayışı ve Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Uygulama, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sarıkaya, T. Ve Korshid, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Bahar, 7(2), 393-423.
- Scarbecz M, Ross JA. (2002) Gender Differences in Firstyear Dental Students' Motivation to Attend Dental School. J Dent Educ. 66 (8). pp:952-961.
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A., (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi –I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması, Türk Psikoloji Dergisi , 17 (49), 21 - 33
- Soysal, A. (2008). Çalışma Yaşamında Kişilik Tipleri: Bir Literatür Çalışması, <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale129.pdf>, ss:4-19.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- TDK, (2016). Türk Dil Kurumu. Kişilik. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.588fb0099d78b8.05142768, sayfasından 11.11.2015 tarihinde erişilmiştir.
- Tınar, M.Y.(1999). Çalışma Yaşamı ve Kişilik. Mercek Dergisi, MESS, 91-98.
- Türküm, A.S., (2004). Çağdaş Yaşamda Kişilik ve Kişilerarası İlişkiler, A.Ö.F. Yayınları.
- Wortman, C.B. ve Loftus, E. F., (1988) Psychology, Third Edition, Alfred A.Knopf, Inc., New York..
- Yılmaz, H., Üre, Ö. ve Sürücü, A. (1996). Rehberlik Ders Notları, Konya.
- Zel, U., (2001). "Yönetimde Kişilik ve Kişilik Özellikleri"; Yönetim ve Organizasyon (İçinde), Editör: S. Güney, Nobel Yayınları, Ankara
- Zengin, B, Şen, L.M. ve Taşar, O. (2011). Marmara Bölgesinde Turizm Lisans Öğrencilerinin Konaklama Sektöründe Cinsiyete Göre Kariyer Düşünceleriyle İlgili Bir Araştırma, International Conference on Euroasian Economies. 11-14 Kasım 2011. Bişkek